

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ (กลุ่มเยาวชน) อาศัยอยู่ในปัตตานี ยะลา และนราธิวาสจำนวนเท่ากัน อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุ 18-20 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ (ประชาชนทั่วไป) อาศัยอยู่ในปัตตานี ยะลา และนราธิวาสจำนวนเท่ากัน อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 31-40 ปี มีการศึกษาทางสามัญในระดับประถมศึกษา มีการศึกษาทางศาสนาในระดับอิมดาอียะห์ และมีอาชีพเกษตรกร

1.1.2 การศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิม

เยาวชนส่วนใหญ่เลือกคบเพื่อนเพศเดียวกันที่มีแนวคิดและอุดมการณ์เหมือนกัน และเลือกคบเพื่อนที่นิสัยใจคอ โดยส่วนใหญ่มีกิจกรรมในการเที่ยวเตร่ และเยาวชนส่วนใหญ่เลือกคบเพื่อนต่างเพศที่นิสัยใจคอ และเลือกคบเพื่อนที่มีแนวคิดและอุดมการณ์ โดยส่วนใหญ่มีกิจกรรมในการร่วมกันพูดคุยสนทนาประจำวัน

เยาวชนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาทางด้านสามัญในระดับประถมศึกษา และกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และเยาวชนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาทางด้านศาสนาในระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง และกำลังศึกษาอยู่ในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น

เยาวชนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการอยู่กับเพื่อน ดูหนังฟังเพลง และเล่นกีฬา และเยาวชนส่วนใหญ่มีการสูบบุหรี่ และบางส่วนมีการเที่ยวกลางคืน พนันบอล และคาราโอเกะ

เยาวชนส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ โดยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากกำลังศึกษา และบางส่วนไม่รู้จะประกอบอาชีพอะไร หางานยาก และตกงาน และเยาวชนอีกบางส่วนมีการประกอบอาชีพ โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนี้ประกอบอาชีพลูกจ้าง รับจ้าง รับราชการ และค้าขาย

เยาวชนชายส่วนใหญ่ใส่เสื้อยืดที่มีรูปและใส่กางเกงขาสั้น ส่วนเยาวชนหญิงส่วนใหญ่ใส่ผ้าคลุมผมขนาดเล็ก ใส่กระโปรงที่รัดรูป ใส่เสื้อยืดขนาดเล็ก และใส่กางเกงรัดรูป

เยาวชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวในระดับมาก โดยเยาวชนส่วนใหญ่มีกิจกรรมในการเที่ยว/ช้อปปิ้ง และร่วมกันกินข้าว

เยาวชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องในระดับน้อย โดยเยาวชนส่วนใหญ่มีกิจกรรมในการช่วยงานบุญ และเที่ยว

เยาวชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านในระดับน้อย โดยเยาวชนส่วนใหญ่มีกิจกรรมในการเยี่ยมไข้ และมีการถามสารทุกข์สุก

เยาวชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับชุมชนในระดับปานกลาง และมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนบ่อยครั้ง โดยส่วนใหญ่มีการพัฒนาสถาน มีการกำจัดขยะ และมีการขุดลอกคูคลอง

เยาวชนส่วนใหญ่มีการละหมาดหัวเวลายานาน ๆ ครั้ง ไม่เคยละหมาดภาคสมัครใจ มีการถือศีลอดเดือนรอมฎอนเป็นประจำ ไม่เคยถือศีลอดภาคสมัครใจ ไม่เคยบริจาคทาน ไม่เคยอ่านอัลกุรอาน และไม่ยกถ้ำ/ระลึกถึงพระเจ้า

เยาวชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ความไม่สงบปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการฆ่าเจ้าหน้าที่รัฐ ฆ่าผู้บริสุทธิ์ และเผาโรงเรียน

1.1.3 การเปรียบเทียบวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมในเขตเมืองและเขตชนบท

เยาวชนในเมืองและชนบทส่วนใหญ่มีหลักในการเลือกคบเพื่อนเพศเดียวกันที่ไม่แตกต่างกัน แต่มีกิจกรรมที่ร่วมทำกับเพื่อนเพศเดียวกันที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่เรียนพิเศษและเที่ยวเตร่ ส่วนเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่เล่นกีฬา และเล่นเกม

เยาวชนในเมืองและชนบทส่วนใหญ่มีหลักในการเลือกเพื่อนต่างเพศที่ไม่แตกต่างกัน แต่มีกิจกรรมที่ร่วมทำกับเพื่อนต่างเพศที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่เล่นดนตรีและเที่ยวเตร่ ส่วนเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่พูดสนทนาประจำวันและเล่นกีฬา

เยาวชนในเมืองและชนบทมีสถานภาพการศึกษาด้านสามัญที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่กำลังศึกษา และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษา สำหรับผู้ที่กำลังศึกษา พบว่าเยาวชนกำลังศึกษาด้านสามัญที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดย

เยาวชนในเมืองส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับ ปวท./ปวส. และสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า เยาวชนสำเร็จการศึกษาด้านสามัญที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและ ปวท./ปวส. และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

เยาวชนในเมืองและชนบทมีสถานภาพการศึกษาด้านศาสนาที่ไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้ที่กำลังศึกษา พบว่ากำลังศึกษาด้านศาสนาที่ไม่แตกต่างกัน และสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า สำเร็จการศึกษาด้านศาสนาที่ไม่แตกต่างกัน

เยาวชนในเมืองและชนบทส่วนใหญ่มีการใช้เวลาว่างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ดูหนังฟังเพลงและซัฟเฟอและเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่เล่นกีฬา อ่านหนังสือ เล่นเกม และอยู่กับเพื่อน และเยาวชนในเมืองและชนบทมีการข้องเกี่ยวกับอบายมุขที่ไม่แตกต่างกัน

เยาวชนในเมืองและชนบทมีสถานภาพการประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน โดยมีสาเหตุที่ไม่ประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน และสำหรับผู้ประกอบอาชีพ พบว่า มีการประกอบอาชีพที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ และลูกจ้าง ส่วนเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และรับจ้าง

เยาวชนชายในเมืองและชนบทมีการสวมเสื้อที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่สวมเสื้อยืดแขนสั้น และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่สวมเสื้อคอโตะบลาจ (เสื้อแขนยาว-ชายเสื้อยาวถึงสะโพก) และมีการใส่กางเกงที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ใส่กางเกงขาสั้นและกางเกงยีนส์ และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่ใส่กางเกงขายาวธรรมดาและกางเกงวอร์ม

เยาวชนหญิงในเมืองและชนบทมีการสวมผ้าคลุมที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่คลุมผ้าคลุมผมและผ้าคลุมผมเล็กกะทัดรัด และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่ใส่ผ้าคลุมผมใหญ่มีดซิด มีการใส่กระโปรงและมีการสวมเสื้อที่ไม่แตกต่างกัน และมีการใส่กางเกงที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ใส่กางเกงขาสั้นและกางเกงรัดรูป และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่ใส่กางเกงยีนส์และการเกงวอร์ม

เยาวชนในเมืองและในชนบทมีความสัมพันธ์กับครอบครัวในระดับที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับมาก และเยาวชนมีการร่วมกิจกรรมที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์ร่วมกัน และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่ร่วมปรึกษาหารือเลหมาคร่วมกัน กินข้าวร่วมกัน และไปเยี่ยมญาติร่วมกัน

เขาวชนในเมืองและในชนบทมีความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับมากและปานกลาง และเขาวชนมีการร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกัน และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่ร่วมช่วยงานบุญ และเยี่ยมญาติร่วมกัน

เขาวชนในเมืองและในชนบทมีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับมากและปานกลาง และเขาวชนมีการร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่มีกิจกรรมร่วมกัน และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่ช่วยงานบุญและเยี่ยมไข้

เขาวชนในเมืองและในชนบทมีความสัมพันธ์กับชุมชนในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับมากและปานกลาง

เขาวชนในเมืองและในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยบำเพ็ญประโยชน์และบำเพ็ญประโยชน์นาน ๆ ครั้ง และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีการบำเพ็ญประโยชน์เป็นประจำและบ่อยครั้ง และเขาวชนมีการบำเพ็ญประโยชน์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่มีการบำเพ็ญประโยชน์และกำจัดขยะ และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่พัฒนาวัสดุ ขุดลอกคูคลอง สอดส่องดูแล และพัฒนาโรงเรียนตาดีกา

เขาวชนในเมืองและในชนบทมีการละหมาดห้าเวลาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยละหมาดห้าเวลา และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีการละหมาดห้าเวลาเป็นประจำและบ่อยครั้ง มีการละหมาดภาคสมัครใจ (สุนัต) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยละหมาดภาคสมัครใจ (สุนัต) และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีการละหมาดห้าเวลาเป็นประจำ นาน ๆ ครั้ง และบ่อยครั้ง มีการถือศีลอดเดือนรอมฎอนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยถือศีลอดเดือนรอมฎอน และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีการถือศีลอดเดือนรอมฎอนนาน ๆ ครั้ง และเป็นประจำ มีการถือศีลอดภาคสมัครใจ (สุนัต) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยถือศีลอดภาคสมัครใจ (สุนัต) และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีการถือศีลอดภาคสมัครใจ (สุนัต) นาน ๆ ครั้ง เป็นประจำ และบ่อยครั้ง มีการบริจาคทานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเขาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีการบริจาคทานเป็นประจำ และเขาวชนในชนบทส่วนใหญ่ไม่เคยบริจาคทาน มีการอ่านอัลกุรอานที่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยอ่านอัลกุรอาน และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีการอ่านอัลกุรอานเป็นประจำ นาน ๆ ครั้ง และบ่อยครั้ง และมีการกล่าว/ระลึกถึงพระเจ้าที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยการกล่าว/ระลึกถึงพระเจ้า และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีการกล่าว/ระลึกเป็นประจำ และนาน ๆ ครั้ง

เยาวชนในเมืองและในชนบทมีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ความไม่สงบปัจจุบันที่ไม่แตกต่างกัน และมีความเห็นต่อสาเหตุที่เยาวชนมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมเพราะรับคำสอนที่ผิด และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมเพราะถูกหลอกและต้องการค่าจ้าง และมีความเห็นต่อเหตุการณ์ที่เยาวชนมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมเผาสถานที่เอกชน และเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมเผาสถานที่ราชการและระเบิดสถานที่ราชการ

1.1.4 การศึกษาวิถีชีวิตเยาวชนไทยมุสลิมคาทอลิกที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวัง

เยาวชนมีการคบเพื่อนเพศเดียวกันที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการคบเพื่อนที่ทำตัวไร้สาระสูงสุด (ระดับมาก) และมีการคบเพื่อนที่รักดีและขยันเรียนต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีการคบเพื่อนเพศเดียวกันตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสังคมคาดหวังให้มีการคบเพื่อนที่มีความจริงใจ และให้ช่วยเหลือ ใต้สูงสุด (ระดับมากที่สุด) และมีการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องอบายมุขกับคบเพื่อนที่ทำตัวไร้สาระ ต่ำที่สุด (ระดับน้อยที่สุด)

เยาวชนมีการคบเพื่อนต่างเพศที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการจับมือถือแขน และหยอกล้อกันตามที่สาธารณะสูงสุด (ระดับมากที่สุด) และมีการคบกันอยู่ในสายตาและการดูแลของผู้ใหญ่ ต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีการคบเพื่อนต่างเพศตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยสังคมคาดหวังให้มีการพูดคุยเฉพาะเรื่องที่เป็นประโยชน์ (เรียน/งาน) สูงที่สุด (ระดับมากที่สุด) และมีการจับมือถือแขนและหยอกล้อกันตามที่สาธารณะต่ำที่สุด (ระดับน้อยที่สุด)

เยาวชนมีการศึกษาที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการเรียนพิเศษเพื่อมุ่งสู่โอกาสการศึกษาต่อที่ดีสูงสุด (ระดับมาก) และมีการให้ความสำคัญเฉพาะการศึกษาด้านศาสนา (ปอเนาะ) ต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีการศึกษาตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสังคมคาดหวังให้มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (ป.ตรี ป.โท ป.เอก) สูงที่สุด (ระดับมากที่สุด) และมีการมุ่งศึกษาเฉพาะด้านสามัญ ต่ำที่สุด (ระดับน้อย)

เขวชนมีการใช้เวลาว่างที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการดูโทรทัศน์/ฟังวิทยุ กับมีการมั่วสุมาเสพติดสูงสุด (ระดับมาก) และมีการหารายได้พิเศษต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีการใช้เวลาว่าง ตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสังคมคาดหวังให้มีการพัฒนาศาสนสถานเป็น ประจำ เช่น มัสยิด สุสาน สูงที่สุด (ระดับมากที่สุด) และมีการมั่วสุมาเสพติดต่ำที่สุด (ระดับน้อยที่สุด)

เขวชนมีการเกี่ยวข้องกับอบายมุขที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการคิดอินเทอร์เนต สูงที่สุด (ระดับมากที่สุด) และมีการเที่ยวช่งโสเภณี ต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีการเกี่ยวข้องกับอบายมุขตาม ที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยสังคมคาดหวังให้มีการเกี่ยวข้องกับอบายมุขในระดับ น้อยที่สุดทุกช่อ

เขวชนมีการทำงานที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการไปทำงานต่างประเทศ โดยเฉพาะมาเลเซียและสิงคโปร์ สูงที่สุด (ระดับมาก) และเป็นลูกจ้างในบริษัทและสถานที่ราชการต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีการทำงานตาม ที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสังคมคาดหวังให้ มีการทำงานที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาสูงที่สุด (ระดับมากที่สุด) และมีการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับ เป็นลูกจ้างในห้างร้านต่ำที่สุด (ระดับน้อย)

เขวชนหญิงมีการแต่งกายที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใส่เสื้อขนาดเล็ก แขนสั้น เหวลอย และรัดรูปสูงที่สุด (ระดับมาก) และมีการใส่กระโปรงบาน เหมาะกับกาลเทศะและหลักศาสนา กับปิดหน้าต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และเขวชนหญิงมีการแต่งกายตาม ที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมอยู่ใน ระดับน้อย โดยสังคมคาดหวังให้มีการใส่เสื้อชุดยาวหลวม ๆ และไม่รัดรูปสูงที่สุด (ระดับมากที่สุด) และมีการ ใส่เสื้อขนาดเล็ก แขนสั้น เหวลอย และรัดรูปต่ำที่สุด (ระดับน้อยที่สุด)

เขวชนชายมีการแต่งกายที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใส่เสื้อผ้าสีจูดาด มี คอกลาย และรูปภาพต่าง ๆ สูงที่สุด (ระดับมาก) และมีการใส่เสื้อโค้ท (เสื้อแขนยาว-ชายเสื้อยาวถึงตาตุ่ม) ตะโล๊ะบลาอ (เสื้อแขนยาว-ชายเสื้อยาวถึงสะโพก) ต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีการแต่งกายตาม ที่สังคมมุสลิม คาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยสังคมคาดหวังให้มีการใส่เสื้อโค้ท ตะโล๊ะบางอกกับนุ่งผ้าโสร่งสูงที่สุด (ระดับปานกลาง) และมีการใส่กางเกงยีนส์เอวต่ำกับทรงผมเลียนแบบคารานักร้องต่ำที่สุด (ระดับน้อยที่สุด)

เขวชนมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย มีการปรึกษากับเพื่อนมากกว่าครอบครัวเมื่อมีปัญหา สูงที่สุด (ระดับมาก) และมีการไปมาหาสู่ญาติพี่น้องอย่าง เป็นนิจต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องตาม ที่สังคมมุสลิมคาดหวังใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสังคมคาดหวังให้มีการให้ความช่วยเหลือ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันกับมีความ กตัญญูกตเวทิต่อพ่อแม่และญาติพี่น้องสูงที่สุด (ระดับมาก) และมีการต่างคนต่างอยู่และไม่สนใจกันต่ำที่สุด (ระดับน้อยที่สุด)

เยาวชนมีความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้านที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการไม่ใส่ใจและไม่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของชุมชนสูงที่สุด (ระดับมาก) และมีการถามสารทุกข์สุกดิบและเยี่ยมเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย กับมีการดูแลและรักษาสมบัติของเพื่อนบ้านและชุมชน กับมีการร่วมกันพัฒนาชุมชนให้สงบสุข/ปลอดภัยต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้านตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสังคมคาดหวังให้มีการรักใคร่ ห่วงใย และเอื้ออาทรกันสูงที่สุด (ระดับมากที่สุด) และมีการเบียดเบียน/เอาเปรียบเพื่อนบ้านและชุมชนต่ำที่สุด (ระดับน้อย)

เยาวชนมีการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีการอ่านอัลกุรอานสูงที่สุด (ระดับปานกลาง) และมีการถามสารทุกข์สุกดิบและเยี่ยมเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย กับมีการการถือศีลอดภาคสมัครใจ (สุนัต) กับมีการให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีการปฏิบัติศาสนกิจตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสังคมคาดหวังให้มีการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนสูงที่สุด (ระดับมากที่สุด) และให้มีการปฏิบัติศาสนกิจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

เยาวชนมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการไม่ชอบกิจกรรมด้านศาสนา สูงที่สุด (ระดับมาก) และมีการพัฒนาศาสนสถานต่ำที่สุด (ระดับน้อย) และมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสังคมคาดหวังให้มีการร่วมกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าในทางที่ดี กับมีการร่วมกันพัฒนาให้เป็นชุมชนสีขาวปลอดยาเสพติดสูงที่สุด (ระดับมาก) และมีการแก่งแย่ง เบียดเบียน และหลีกเลียงกับมีการสนใจเฉพาะกิจกรรมที่สนุกสนานและเฮฮา ต่ำที่สุด (ระดับน้อยที่สุด)

เยาวชนมีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการวางระเบิดสถานที่ราชการสูงที่สุด (ระดับมาก) และมีการเข้าร่วมเพราะได้รับค่าจ้างทั้งตัวเงินและยาเสพติดต่ำที่สุด (ระดับปานกลาง) และสังคมมุสลิมคาดหวังไม่เอื้ออาทรให้เยาวชนมีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมในสถานการณ์ปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยสังคมคาดหวังให้มีส่วนร่วมในสถานการณ์ปัจจุบันในระดับน้อยที่สุดทุกข้อ

1.1.5 การเปรียบเทียบวิถีชีวิตเยาวชนไทยมุสลิมตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวัง

เยาวชนไทยมุสลิมมีการคบเพื่อนเพศเดียวกันตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนไทยมุสลิมมีการคบเพื่อนต่างเพศตามที่จริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนไทยมุสลิมมีการศึกษาทางด้านศาสนาและสามัญตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนไทยมุสลิมมีการใช้เวลาว่างตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนไทยมุสลิมมีการเกี่ยวข้องกับอบายมุขตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนไทยมุสลิมมีการทำงานตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนหญิงไทยมุสลิมมีการแต่งกายตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเยาวชนชายไทยมุสลิมมีการแต่งกายตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนไทยมุสลิมมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนไทยมุสลิมมีความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้านตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนไทยมุสลิมมีการปฏิบัติศาสนกิจตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนไทยมุสลิมมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เยาวชนไทยมุสลิมมีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ปัจจุบันตามที่เป็นจริงและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังในภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

1.1.6 ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1) ข้อเสนอต่อผู้นำศาสนา และผู้นำชุมชน

- ผู้นำศาสนาต้องปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามแนวอิสลามและแบบฉบับของท่านศาสดา
- ผู้นำศาสนาจัดค่ายอบรมจริยธรรมอิสลามในชุมชนต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- ผู้นำศาสนาและผู้นำชุมชนต้องร่วมกันสร้างสังคมอิสลามที่สมบูรณ์แบบตามแนวทางอิสลาม

- ผู้นำศาสนาและผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเยาวชนให้อยู่ในกรอบศาสนา
- ผู้นำศาสนาต้องมีการปลูกฝังและอบรมให้ความรู้ด้านศาสนาแก่พ่อแม่ผู้ปกครอง เพราะยังมีพ่อแม่ผู้ปกครองอีกจำนวนมากที่ไม่ให้ความสนใจและปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลาม

2) ข้อเสนอต่อรัฐ

- รัฐต้องให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนที่ว่างงานและมีการศึกษาค่ำให้มีรายได้เลี้ยงตนเอง
- รัฐต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการห้ามไม่ให้มีอบายมุขและสิ่งของมีนเมาทุกประเภทในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ว่าจะป็นร้านเหล้า เบียร์ คาราโอเกะ ผับ บาร์
- รัฐต้องมีความจริงจังและมีความบริสุทธิ์ใจในการแก้ไขทุกปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- รัฐต้องให้บริการการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงปริญญาตรีที่ให้เปล่าจริง ๆ และอุดหนุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไม่ว่าจะป็นอาหาร หนังสือเรียน เสื้อผ้า และอื่นๆ และที่สำคัญที่สุดควรมีการเรียนสามัญควบคู่ศาสนา
- รัฐควรประสานกับผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนาช่วยกันส่งเสริมอาชีพกับเยาวชนในหมู่บ้านที่ยั่งยืน เพื่อจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สามารถช่วยเหลือแก่ครอบครัวตัวเองได้
- รัฐต้องเปิดโอกาสให้เยาวชนที่คิดหาสามารถเข้ารับการรักษานำบัตรฟรีและให้เข้ารับการอบรมหรือฟังคำสอนและหลักธรรมทางศาสนา เพื่อเป็นการบำบัดรักษาทั้งทางกายและทางใจ ทั้งทางโลกและทางธรรม
- รัฐควรพัฒนาโรงเรียนคาถิกายอย่างเป็นระบบทั้งระบบเงินเดือน สวัสดิการ อาคารห้องเรียน หนังสือเรียน และพัฒนาครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ
- รัฐต้องสนับสนุนองค์กรศาสนาในท้องถิ่นให้มีบทบาทในการควบคุมดูแลเยาวชน โดยให้ยึดตามแนวทางศาสนา เมื่อองค์กรศาสนาได้ร่วมมือกับประชาชนกันเองแล้วก็จะทำให้สังคมมีความเข้มแข็ง
- รัฐต้องควบคุมสื่อโทรทัศน์ทุกชนิดที่มีลักษณะผิดหลักการศาสนาอิสลามมิให้มีการแพร่ภาพในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเปิดโอกาสให้มีรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้งทางโลกและทางศาสนาในพื้นที่สามจังหวัดให้มาก ๆ
- รัฐควรให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีบทบาทในการควบคุมดูแลเยาวชนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศที่ผิดหลักการ การแต่งกายที่ผิดหลักการ เรื่องอบายมุข และอื่น

- รัฐควรส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง สามารถควบคุมดูแลบุตรหลานให้อยู่ภายในกรอบของหลักการศาสนาอิสลาม
- รัฐต้องอนุญาตให้มีการใช้กฎหมายอิสลามมาบังคับใช้อย่างจริงจัง และให้ถือเป็นกฎหมายที่สูงสุดเด็ดขาด เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศ และการประพฤติกฎปฏิบัติอื่น ๆ ที่ผิดหลักการศาสนา

3) ข้อเสนอต่อสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา

- พ่อแม่ผู้ปกครองควรใช้เวลา ให้ความสนใจ ให้คำปรึกษา ควรพูดคุยเรื่องศาสนา และที่สำคัญพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ๆ และส่งเสริมให้เรียนศาสนาควบคู่กับสามัญ
- สถาบันการศึกษาควรดูแลเด็กให้ทั่วถึง ให้ความสนใจเด็กที่มีปัญหาให้มากขึ้นเป็นพิเศษ ให้คำปรึกษา และที่สำคัญควรให้ความรู้ด้านศาสนา มาก ๆ และควรควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ของตนด้วย

1.2 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 36-45 ปี จบการศึกษาด้านสามัญในระดับมัธยมศึกษา และจบการศึกษาด้านศาสนาในระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนคบเพื่อนเพศเดียวกันตามหลักการศาสนา และส่วนน้อยเห็นว่าการคบเพื่อนเหมือนพี่น้อง และคบเพื่อนที่รักการเรียน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการคบเพื่อนที่มีกิจกรรมมีแนวคิดเหมือนกัน และส่วนน้อยเห็นว่าการคบเพื่อนเพื่อผลประโยชน์ คบเพื่อนที่มีฐานะใกล้เคียงกัน และคบเพื่อนไร้ขอบเขตจำกัด และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนเหมือนพี่น้องคบได้กับทุกคน และส่วนน้อยเห็นว่าการคบเพื่อนที่มีกิจกรรมมีแนวคิดเหมือนกัน และคบกันตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการคบเพื่อนต่างเพศตามขอบเขตที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ และส่วนน้อยเห็นว่าการคบตามกรอบวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการคบเพื่อนต่างเพศแบบไร้ความละอายและทำผิดหลักการ และส่วนน้อยเห็นว่าการคบกันเหมือนกับคบเพื่อนเพศเดียวกัน และคบเหมือนวัฒนธรรมของชาวตะวันตก และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนต่างเพศตามกรอบประเพณีอันดีงามและหลักการศาสนา

และส่วนน้อยเห็นว่ามีกรอบแบบไว้ขีดจำกัดและเลขขอบเขตที่หลักการกำหนด และคบโดยมีผู้ใหญ่รับรู้และอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนทุกคนศึกษาทั้งด้านสามัญและศาสนาควบคู่กัน และส่วนน้อยเห็นว่าให้เน้นด้านศาสนาเป็นพิเศษ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านสามัญมากกว่าด้านศาสนา และส่วนน้อยเห็นว่ามีการศึกษาสูงและเรียนจำนวนมาก และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญควบคู่กัน และส่วนน้อยมีการเน้นการศึกษาด้านสามัญมากกว่าด้านศาสนา และมีการศึกษาค่ำและเรียนจำนวนน้อย

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์ไม่สร้างสรรค์ และส่วนน้อยเห็นว่ามีใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และส่วนน้อยเห็นว่ามีใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์ไม่สร้างสรรค์

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการหลีกเลี่ยงไกลจากอบายมุขทุกประเภท ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองเกี่ยวข้องกับอบายมุขเพราะความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และส่วนน้อยเห็นว่าเกี่ยวข้องกับอบายมุขเพราะความเห็นแก่ตัวของคนบางกลุ่ม และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทเกี่ยวข้องกับอบายมุขเพราะสิ่งดึงดูดใจจากสังคมเมือง และส่วนน้อยเห็นว่าเกี่ยวข้องกับอบายมุขเพราะมีทัศนคติที่ผิด

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการทำงานที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนา และส่วนน้อยเห็นว่ามีการทำงานที่ไม่ขัดกับศาสนาโดยมีช่วยเหลือผู้อื่นและพัฒนาตนเอง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองไม่ได้ทำงานเพราะต้องเรียนหนังสือ และส่วนน้อยเห็นว่าไม่ทำงานเพราะสาเหตุอื่น ๆ และมีการทำงานเป็นลูกจ้างและช่วยกิจการของครอบครัว และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการทำงาน และส่วนน้อยเห็นว่าไม่ทำงานเพราะต้องเรียนหนังสือ และไม่ทำงานเพราะสาเหตุอื่น ๆ

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการแต่งกายอย่างมิดชิดตามหลักการศาสนาอิสลามกำหนด ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการแต่งกายตามแฟชั่นที่ทันสมัย และส่วนน้อยเห็นว่ามีแต่งกายตามหลักการศาสนา และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการแต่งกายตามหลักการศาสนา และส่วนน้อยเห็นว่ามีแต่งกายตามแฟชั่นที่ทันสมัย

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องที่ดีตามหลักการศาสนาอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีความสัมพันธ์อย่างห่างเหิน ไม่ค่อยสนใจกัน และส่วนน้อยเห็นว่ามีสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีตามหลักการศาสนา และผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าเยาวชนในชนบทมีสัมพันธ์ภาพที่ดีตลอดเวลาทั้งกับครอบครัวและญาติพี่น้อง

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้านที่ดี มีความรักใคร่ และช่วยเหลือกัน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีไม่สนใจกัน และส่วนน้อยเห็นว่ามิสัมพันธ์ภาพที่ดี มีการช่วยเหลือกัน และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าส่วนเยาวชนในชนบท มีสัมพันธภาพที่ดี มีการช่วยเหลือกัน และส่วนน้อยเห็นว่ามิสัมพันธ์ภาพที่ไม่ดี ไม่สนใจกัน

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมคาดหวังให้เยาวชนมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดตามหลักการ ศาสนาอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติ ศาสนกิจ และส่วนน้อยเห็นว่ามีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดตามหลักการ และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า เยาวชนในชนบทมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด และส่วนน้อยเห็นว่ามีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรม ของชุมชนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการ บำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และส่วนน้อยเห็นว่ามิเข้าร่วมการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชน และผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรม ของชุมชนด้วยความเต็มใจและบริสุทธิ์ใจ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนมุสลิมในปัจจุบันมีส่วนร่วมกับการเหตุการณความไม่สงบในพื้นที่ เพราะหลงผิด และส่วนน้อยเห็นว่ามีส่วนร่วมเพราะขาดการศึกษาที่มีการศึกษาน้อย และถูกปลุกกระดมถึงชาตินิยม

1.3 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 36-45 ปี จบการศึกษาด้านสามัญ ในระดับปริญญาตรี และจบการศึกษาด้านศาสนาในระดับปริญญาตรี

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการคบเพื่อนเพศเดียวกันตามหลักการ ศาสนาอิสลาม โดยคบกันอย่างจริงใจและบริสุทธิ์ใจ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการคบ เพื่อนแบบไร้เขตจำกัดและมีอิสระเสรี และส่วนน้อยเห็นว่าคบเพื่อนเพื่อผลประโยชน์ไม่มีความจริงใจกัน และ คบเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีกิจกรรมและมีแนวคิดเหมือนกัน และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการ คบเพื่อนเหมือนพี่น้องและมีความจริงใจต่อกัน และส่วนน้อยเห็นว่าคบเพื่อนที่ทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมและผิด หลักการ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการคบเพื่อนต่างเพศตามขอบเขตที่ สังคมมุสลิมกำหนดไว้ และส่วนน้อยเห็นว่าไม่ควรมีการคบกันเพราะขัดกับหลักการศาสนา ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผยและอิสระ และส่วนน้อยเห็นว่ามีการคบเหมือน วัฒนธรรมของชาวตะวันตก และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนต่างเพศแบบมี

ขอบเขตตามหลักการศาสนาอิสลามและตามกรอบประเพณีอันดีงาม และส่วนน้อยเห็นว่าคบบแบบไร้ขีดจำกัด และเลขขอบเขตที่หลักการกำหนด

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการศึกษากันทุกคน โดยให้ความสำคัญ ทั้งสามัญและศาสนา และส่วนน้อยเห็นว่าต้องเน้นด้านศาสนาเป็นพิเศษ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองให้ความสำคัญกับการศึกษาวิชาสามัญมากกว่าวิชาศาสนา และส่วนน้อยเห็นว่าให้ความสำคัญทั้งสามัญและศาสนาเท่ากัน และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการเน้นการศึกษาทางด้านศาสนามากกว่าวิชาสามัญ และส่วนน้อยเห็นว่ามีการศึกษาต่ำและไม่ค่อยจะเรียน เน้นวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนา และเน้นวิชาสามัญมากกว่าศาสนา

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์และไม่สร้างสรรค์ และส่วนน้อยเห็นว่ามีการใช้เวลาว่างอย่างเป็นประโยชน์ และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และส่วนน้อยเห็นว่ามีการใช้เวลาว่างไร้ประโยชน์และไม่สร้างสรรค์

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนหลีกเลี่ยงห่างไกลจากอบายมุขทุกประเภท ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าเยาวชนมุสลิมในเมืองมีการเกี่ยวข้องกับอบายมุข และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนมุสลิมในชนบทมีการเกี่ยวข้องกับอบายมุข และส่วนน้อยเห็นว่าเยาวชนไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการทำงานที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาและมีความสุจริต ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนมุสลิมในเมืองมีงานทำ และส่วนน้อยเห็นว่าไม่มีงานทำ และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีงานทำ และส่วนน้อยเห็นว่ามีการไปทำงานในประเทศมาเลเซียและว่างงาน

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการแต่งกายอย่างมิดชิดตามหลักการศาสนาอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนมุสลิมในเมืองมีการแต่งกายเชิงประยุกต์เพื่อให้ทันสมัย และส่วนน้อยเห็นว่ามีการแต่งกายเลียนแบบตะวันตกคาราน์กร็อง และการแต่งกายตามหลักการศาสนา และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการแต่งกายตามหลักการศาสนา และส่วนน้อยเห็นว่ามีการแต่งกายตามแฟชั่นที่ทันสมัย

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและเพื่อนบ้านที่ดีตามแนวทางหลักการศาสนาอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนมุสลิมในเมืองมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องแบบห่างเหินและขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน และส่วนน้อยเห็นว่ามีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีตามหลักการศาสนา และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องที่ดีตลอดเวลา และส่วนน้อยเห็นว่ามีความสัมพันธ์ที่ไม่ดี

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้านที่ดี มีความรักใคร่ช่วยเหลือกัน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีสัมพันธ์ภาพที่ไม่ดีและไม่สนใจกัน และส่วนน้อยเห็นว่ามีความสัมพันธ์กันน้อยมากกับชุมชนและเพื่อนบ้าน และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีสัมพันธ์ภาพที่ดีและมีการช่วยเหลือกัน และส่วนน้อยเห็นว่ามีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีและไม่ค่อยสนใจกัน

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจ และส่วนน้อยเห็นว่าปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามหลักการ และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด และส่วนน้อยเห็นว่ามีการปฏิบัติศาสนกิจแบบเร่งรีบและทำเล่น ๆ และมีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจ

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมุสลิมมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และส่วนน้อยเห็นว่ามีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนและการบำเพ็ญประโยชน์ และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความเต็มใจและบริสุทธิ์ใจ และส่วนน้อยเห็นว่าเยาวชนไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยง

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนมุสลิมมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความไม่สงบในปัจจุบันเพราะว่าเยาวชนมุสลิมได้รับคำสอนที่ผิด และส่วนน้อยเห็นว่ามีส่วนร่วมเพราะถูกชักนำถูกขู่บังคับและถูกจ้างวาน เพราะมีผู้อยู่เบื้องหลัง

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้ข้อค้นพบที่สำคัญคือ เยาวชนมุสลิมในปัจจุบันทั้งที่อาศัยอยู่ในเมืองและในชนบทสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นเยาวชนมุสลิมที่มีวิถีชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน และกลุ่มที่สองเป็นเยาวชนมุสลิมที่มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและตามหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนส่วนน้อยในปัจจุบัน

เยาวชนที่มีวิถีชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนส่วนใหญ่ นั้นพบว่าเยาวชนมีการคบเพื่อนเพศเดียวกันแบบไร้เขตจำกัดและมีอิสระเสรี มักทำกิจกรรมที่ไร้สาระ สร้างความเดือนร้อน มีการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผยและอิสระคบ

เหมือนชาวตะวันตก มีการจับมือถือแขน กอดจูบ และถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส มีการให้ความสำคัญกับการศึกษาวิชาสามัญมากกว่าวิชาศาสนา ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการเกี่ยวข้องกับอบายมุข ไม่มีงานทำ มีการแต่งกายเชิงประยุคต์เพื่อให้ทันสมัย เลียนแบบตะวันตกคาราน์กร็อง มีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องแบบห่างเหินและขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน มีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนบ้านและชุมชนที่ไม่ดีและไม่สนใจกัน มีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจ และไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และสำหรับเยาวชนมุสลิมที่มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและตามหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนส่วนน้อยนั้นพบว่าเยาวชนมีการคบเพื่อนเพศเดียวกันเหมือนพี่น้องและมีความจริงจังต่อกัน มีการคบเพื่อนต่างเพศอยู่ในขอบเขตตามหลักการศาสนาอิสลามและตามกรอบประเพณีอันดีงาม มีการเน้นการศึกษาทางด้านศาสนามากกว่าวิชาสามัญหรือเน้นวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนา มีการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข มีการแต่งกายตามหลักการศาสนา มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และชุมชน มีปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดตามหลักการ และมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความเต็มใจและบริสุทธิ์ใจ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าเยาวชนมุสลิมในปัจจุบันมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก ซึ่งในอดีตเยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่จะมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและตามหลักการศาสนาอิสลาม มีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เหมือนกับชาวมุสลิมทั่วโลก มีการยึดถือปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดและอย่างเหนียวแน่นสืบต่อกันมาตามแนวทางที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานและแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ผ่านการอบรมสั่งสอนในรูปแบบต่าง ๆ และสถาบันต่าง ๆ แต่ในปัจจุบันกลับกลายเป็นเยาวชนเพียงส่วนน้อยเท่านั้น และส่วนใหญ่กลายเป็นเยาวชนที่มีวิถีชีวิตที่ขัดกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ใหญ่มากที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันคิดและร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว และถ้าหากละเลยอาจทำให้เหลือเยาวชนที่มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและตามหลักการศาสนาอิสลามเพียงไม่กี่เปอร์เซ็นต์ และในอนาคตอาจไม่เหลือเลยก็ได้ โดยสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งมาจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเยาวชนมุสลิมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้สภาพจิตใจและสภาพความเป็นอยู่ของเยาวชนมุสลิมมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น ทำให้พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลานอย่างใกล้ชิดเหมือนแต่ก่อน เพราะสภาพทางเศรษฐกิจที่บีบรัดเยาวชนไม่สนใจกิจกรรมทางศาสนาเพราะหันไปสนใจกับกิจกรรมที่ถูกนำเสนอผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่มีรูปแบบเนื้อหาตื่นเต้นสนุกสนานน่าสนใจกว่า ผู้นำชุมชนก็ปล่อยปละละเลยกับอบายมุขต่าง ๆ เพราะเกิดขึ้นมากมายเสียจนเห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดา และอื่น ๆ อีกมากมาย เป็นเหตุให้เยาวชนมุสลิมในยุคปัจจุบันเริ่มหันเหออกจาก

รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องไม่สามารถแยกแยะผิดถูกชั่วดีได้เหมาะสมกับคุณวุฒิและวัยวุฒิของตนเองหลงระเรีงไปกับสีสรรแห่งความเจริญจนกลายเป็นทาสของค่านิยมและวัฒนธรรมจากโลกตะวันตกที่ไหลทะลักเข้ามาสู่สังคมมุสลิมอย่างแทบหมดปัญญาที่จะสกัดกั้น นอกจากนี้นโยบายในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของรัฐในปัจจุบันทำให้สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพราะความต้องการในการพัฒนาประเทศทำให้เกิดการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาสู่ประเทศไทยอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลองในสิ่งต่าง ๆ ขณะที่เยาวชนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการแยกแยะสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดน้อยมาก ดังที่อนุพัทธ์ ชะสุ อันวัดวิย, (ม.ป.ป.) กล่าวว่าความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงทุกด้านทำให้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวมุสลิม ไม่ว่าจะเป็นความใกล้ชิดและช่วงเวลาที่พักแม่และบุตรหลานจะอยู่ด้วยกันเหลือน้อยลง พ่อแม่ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานอย่างใกล้ชิด เยาวชนให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ตื่นเต้น เฮฮา และสนุกสนาน จนละเลยและไม่สนใจกิจกรรมทางศาสนา อบรมและซาเซพติดมืออยู่เกือบตลอดเวลาและหาได้ง่าย จนในที่สุดทำให้เยาวชนมุสลิมหันเหออกจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและหลงระเรีงไปกับสีสรรแห่งความเจริญจนกลายเป็นทาสของค่านิยมและวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามาสู่สังคมมุสลิมอย่างรวดเร็วและง่ายดาย อมรวิรัช นาคทรพรพ (2546) ศึกษาพบว่าวัยรุ่นมีการเดินห้างสรรพสินค้าประมาณ 4 ครั้งต่อเดือน ความผูกพันกับศาสนาก็มีน้อย และชัยคุ มุฮัมมัด สอลิส อันวัดวิย (2547) กล่าวว่าหลักการศาสนาอิสลามเป็นแนวทางที่ครบถ้วนในทุกรายละเอียดของชีวิต ซึ่งเป็นระบอบที่ถูกประทานจากผู้เป็นเจ้า เป็นแนวทางที่สะท้อนถึงการยอมรับและยอมจำนนต่อพระเจ้า ดังนั้นจะเห็นได้ว่าชีวิตของมุสลิมจึงถูกหล่อหลอมด้วยโลกทัศน์ที่เป็นเอกถักยณณ์ แต่สังคมมุสลิมทุกวันนี้แทบจะไม่หลงเหลืออะไรให้เห็นเค้าของสังคมมุสลิมที่อิงอยู่กับคำสอนอิสลาม สังคมมุสลิมยังคงเหลือแค่ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ลอกเลียนแบบมาจากคนรุ่นก่อน

และจากผลการวิจัยที่ว่าเยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีการคบเพื่อนเพศเดียวกันแบบไร้เขตจำกัดและมีอิสระเสรี มักทำกิจกรรมที่ไร้สาระ สร้างความเดือนร้อน มีการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผยและอิสระคบเหมือนชาวตะวันตก มีการจับมือถือแขน กอดจูบ และถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส มีการให้ความสำคัญกับการศึกษาวิชาสามัญมากกว่าวิชาศาสนา ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการเกี่ยวข้องกับอบายมุข ไม่มีงานทำ มีการแต่งกายเชิงประยุคต์เพื่อให้ทันสมัย เลียนแบบตะวันตกคาราน์กร็อง มีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องแบบห่างเหินและขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน มีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนบ้านและชุมชนที่ไม่ดีและไม่สนใจกัน มีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจ และไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าเยาวชนในปัจจุบันมีวิถีชีวิตที่อิสระมากขึ้น และถูกชักนำไปตามกระแสแฟชั่น อิทธิพลของสื่อและกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นก็ชื่นชอบกับความแปลกใหม่ทันสมัย จึงมีผลทำให้วัยรุ่นใช้เวลาว่างกับเทคโนโลยีหลากหลาย เสพวัตถุรุนแรงล่าสุด และใช้ชีวิตในรูปแบบที่รับรู้ว่าเป็นยุคสมัย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับอัล อัก (ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่าสังคมมุสลิมในปัจจุบันประสบ

ปัญหาที่ไม่ขัดหลักการศาสนาอิสลามมากมาย เช่น มุสลิมะฮฺคลุมฮิญาบแต่อวดโฉม มีแฟนเป็นคนต่างศาสนิก มั่วสุมาเสพติด เบี่ยงเบนทางเพศ ไม่ระมัดระวัง อ่านอัล-กุรอานไม่ได้ เป็นหนี้เป็นสิน ไม่จ่ายชะกาต ทำตัวเป็นทุนนิยม รู้แต่เรียนแต่ไม่เรียนรู้ รู้จักแต่เอาตัวรอด เป็นต้น ชัยคุ มุฮัมมัด ศอลิฮฺ อับดุลญูดี (ม.ป.ป.) กล่าวว่าเยาวชนมุสลิมในปัจจุบันมีกระทำความบาปและสิ่งต้องห้ามต่าง ๆ จนเป็นนิสัยที่เคยชินและหมดสิ้นความละอายใจ จนถึงขนาดที่เขาสามารถกระทำการบาปได้อย่างเปิดเผย และมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างลวก ๆ เมื่อละหมาด อ่านอัลกุรอาน อ่านคูอาฮ์ และอื่น ๆ จิตใจของเขาจะไม่อยู่กับเนื้อกับตัว ลัดดา เหมาะะสุวรรณ และคณะ (2547) ศึกษาพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่มีอาการไม่มั่นคง มีปัญหาด้านพฤติกรรมทางเพศ และการคิดสิ่งเสพติด เช่น นูหรี และ สุรา เป็นต้น และวัยรุ่นเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 15.5 ปี กรมสุขภาพจิต (2547) พบว่าวัยรุ่นไทยมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 15-18 ปี จรรยา เศรษฐบุตร และคณะ (2541) พบว่าเยาวชนในเขตเมืองร้อยละ 51.2 ในเขตชนบท ร้อยละ 42.8 จะดื่มเหล้า/เบียร์ และอายุที่เริ่มดื่มคือ 16 ปี และเยาวชนในเขตเมืองร้อยละ 24.1 และเขตชนบทร้อยละ 26.4 มีการสูบบุหรี่ จิราภรณ์ เทพหนู (2546) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นมากกว่าร้อยละ 50 เคยมีแฟนและปัจจุบันยังมีแฟนอยู่ ร้อยละ 35.3 และร้อยละ 41.1 เคยมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น การกอด จูบ ร้อยละ 12.6 เคยมีเพศสัมพันธ์ สาเหตุที่มีเพศสัมพันธ์ ส่วนใหญ่เพราะว่า ความพอใจ/สนุก ร้อยละ 44.2 และยังพบว่าวัยรุ่นร้อยละ 23.9 เกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยร้อยละ 80.5 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และร้อยละ 49.0 สูบบุหรี่ เบญจา รักพงษ์ (2542) ศึกษาพบว่าครอบครัวมีบทบาทในการขัดเกลาพฤติกรรมทางสังคมให้แก่วัยรุ่นในทุกเรื่อง แต่ปัจจุบันมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นน้อย เนื่องจากผู้ถ่ายทอดคือ พ่อแม่ไม่มีเวลาใกล้ชิดเด็กพอ และกลุ่มเพื่อนเป็นตัวแทนการขัดเกลาที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเพื่อน ต้องการการยอมรับ เพื่อนซึ่งมีลักษณะที่คล้ายกันช่วยให้เข้าใจความรู้สึกจึงสามารถชักชวนให้คล้ายคลึงและมีพฤติกรรมที่คล้ายกัน สถาบันสื่อมวลชนเป็นกลไกการเรียนรู้ทางอ้อมที่สำคัญมาก เพราะลักษณะของสื่อที่มีเทคโนโลยีสูง การถ่ายทอดที่ทันสมัย แบนเนี่ยน ผ่านเนื้อหา และต้นแบบที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง ชีรพงษ์ ศิริจันทร์นันทน์ และคณะ (2543) ศึกษาพบว่างานอดิเรกของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะนิยมฟังเพลงและวิทยุ รองลงมาคือ ดูโทรทัศน์ วิดีโอ วีซีดี และอ่านหนังสือ วัยรุ่นส่วนใหญ่ชอบเล่นอินเตอร์เน็ตในรูปแบบการเปิดชมเว็บไซต์ต่าง ๆ รองลงมาคือการส่งอีเมล และการสนทนา วัยรุ่นส่วนใหญ่ นิยมเล่นเกม PLAYSTATION มากที่สุด รองลงมาคือ เกม GAMEBOY และเกมส์ที่มากับวินโดวส์ และวัยรุ่นส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งมีเครื่องโทรศัพท์มือถือ และสุพจน์ นุ้ยเจริญ (2543) ศึกษาพบว่า วัยรุ่นควรได้รับการแก้ไขโดยด่วนมากที่สุด คือ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด พฤติกรรมการขับขีจิกยานเสียงดังรบกวนชุมชน และพฤติกรรมการเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของโรคเอดส์ ศรีประภา ชัยสินธพ (2548) กล่าวว่าในวัยรุ่นกลุ่มเพื่อนจะมีความสำคัญมาก เนื่องจากวัยรุ่นต้องการพึ่งตนเอง จึงมีการรวมกันเป็นกลุ่ม ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา และคณะ (2547) ศึกษาพบว่านักเรียนอาชีวะประมาณร้อยละ 90 เห็นว่าเพื่อนคือสิ่งที่ทำให้พวกเขาารู้สึกมีความสุขพอใจ ภูมิใจและมีความสุข และนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน ซึ่งในลักษณะดังกล่าวอาจมีโอกาสดัง

ความรุนแรงขึ้นมาได้ จันทรเพ็ญ ชูประภาวรณ และคณะ (2541) ศึกษาพบว่าความคิดที่เยาวชนใน กรุงเทพมหานครกระทำมากที่สุด คือ การลักทรัพย์ การทำร้ายร่างกาย และการขกพวกตีกัน ซึ่งสาเหตุหลักมาจากการขาดความรักความสัมพันธ์ในครอบครัวขาดโอกาสทางการศึกษา

อย่างไรก็ตามผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและทุกระดับไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนา และผู้นำชุมชนต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น ต้องร่วมกันคิดและร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ต้องร่วมกันให้เยาวชนมุสลิมมีวิถีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลามและตามที่ตั้งคมมุสลิมคาดหวัง ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่สามารถแก้ไขปัญหาวุ่นวายที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอบายมุข ยาเสพติด ฆาตกรรม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การลักทรัพย์ การทะเลาะเบาะแว้ง และเหตุการณ์ความไม่สงบ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีการส่งเสริมเรื่องการศึกษาของเยาวชนให้มีการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญควบคู่กัน ต้องส่งเสริมให้มีการแต่งกายให้ถูกต้องตามหลักการศาสนา ต้องมีการคบหาเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศภายในกรอบของหลักการศาสนา ต้องส่งเสริมให้มีงานทำและอาชีพ ต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และชุมชน และต้องรู้จักเสียสละบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งที่สังคมมุสลิมคาดหวัง ดังที่ริฎอ อะหมัด สมะดี (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ปัญหาวุ่นวายที่เกิดขึ้นมากมายในปัจจุบันส่วนหนึ่งมักเกิดจากเรื่องผู้หญิง ซึ่งเป็นผู้หญิงที่ประพฤติดัวไม่ดี ทำให้เป็นต้นตอปัญหาระหว่างเพื่อนฝูง ซึ่งอะไรที่เลวร้ายมากมายต้องเกิดขึ้นตามมาด้วย คนต่างศาสนิกจำนวนมากที่ชื่นชอบการคลุมหิญาบและการปกปิดของร่างกายของสตรีมุสลิม ซึ่งเมื่อมองแล้วทำให้รู้สึกว่าเป็นการแต่งตัวที่เรียบร้อย สะอาด ไม่มีอารมณ์เกิดขึ้นกับเพศตรงข้าม และจากสถิติทั่วโลกไม่เคยมีผู้หญิงที่ถูกข่มขืนเนื่องจากคลุมหิญาบปกปิดอย่างมิดชิด และข่อมปลอดภัยในทุกสถานการณ์ ดังนั้นจะต้องมีการณรงค์ เชิญชวน และสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนมุสลิมหันมาให้ความสำคัญกับการแต่งกายให้ถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลาม อุมมุสลิมาน (2543) กล่าวว่า การใส่กางเกงเอวต่ำหรือไม่ต่ำ กระโปรงรัดรูปหรือสั้นถึงหัวเข่าหรือเหนือหัวเข่า หรือเสื้อรัดรูปโชว์สะดือ ซึ่งขัดกับหลักการอิสลาม ทำลายมารยาทจริยธรรมของมุสลิม และนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อผู้แต่งกายแบบนี้และต่อสังคมโดยทั่วไป และจุดแรกที่ทำให้ผู้ต้องหาในคดีข่มขืนผู้หญิงให้ความสนใจคือเส้นผม นั่นคือจุดเริ่มของอารมณ์คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอิสลามเป็นสังฆกรรม เพราะอิสลามเน้นมากในเรื่องการคลุมศีรษะของสตรี ริฎอ อะหมัด สมะดี (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การเรียนอิสลามเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวัยรุ่นมุสลิม เพราะสามารถป้องกันตนเองจากปัญหาต่างๆ ได้ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่จะช่วยป้องกันไม่ให้หลงไปกับสภาพแวดล้อมและกระแสสังคม การศึกษาทำให้เยาวชนมุสลิมมีความนอบน้อมถ่อมตน พุดจาดี วัยรุ่นมุสลิมต้องมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างศักยภาพในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนและสังคม เช่น การชักชวนกันละหมาด และศึกษาอัลกุรอานอัลหะดีษ เป็นต้น ประเสริฐ วันแอะเลาะ (2544) กล่าวว่าเยาวชนมุสลิมทุกคนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพราะการศึกษาเป็นหน้าที่ของมุสลิมทั้งชายและหญิงและต้องศึกษาตลอดชีวิต ต้องมีการประกอบอาชีพเพราะอิสลามอนุญาตให้ประกอบอาชีพใดก็ได้

ที่ไม่ขัดกับหลักการของศาสนา ต้องมีความเสียสละกำลังเวลาทรัพย์สินและทุกสิ่งทุกอย่าง ต้องมีหัวใจและวิญญูณาตของมุสลิมที่เป็นหนึ่งเดียวกัน มีความรัก ความเมตตา มีความไว้วางใจ ให้เกียรติและเคารพ เชื่อฟังกัน นอกจากนี้ประเสริฐ วันแอะเลาะ (2544) ยังกล่าวอีกว่าเยาวชนมุสลิมต้องละหมาดเมื่อได้ยินเสียงอะซาน ไม่ว่าจะสถานการณ์จะเป็นอย่างไรก็ตาม ต้องอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน จงรำลึกถึงอัลลอฮ์อยู่เสมอ อย่าเสียเวลาของท่านไปกับสิ่งที่ไร้ประโยชน์ จงขยันเล่าเรียน จงหลีกเลี่ยงการทำร้ายผู้อื่น อย่าพุดคุดหมิ่น และจงช่วยคนอื่นและบำเพ็ญประโยชน์

จากการระดมสมองกับผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปรากฏว่า ได้มีการเสนอให้รัฐเข้ามาสนับสนุนงบประมาณแก่คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการมัสยิด ผู้นำศาสนา และผู้นำชุมชนร่วมกันจัดอบรมสัมมนาแก่เยาวชนไทยมุสลิมอย่างน้อยปีละ 3-5 ครั้งเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการศาสนาอิสลาม แนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักการศาสนา สันติภาพในอิสลาม เพื่อเป็นการขัดเกลาจิตใจของเยาวชนให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง ห่างไกลกับอบายมุข ยาเสพติด เหตุการณ์ความไม่สงบในปัจจุบัน และสิ่งที่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลามทุกประเภท

3. ข้อเสนอแนะ

1) รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยทั้งการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่กล่าวภาพรวมทั้งหมด และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสัมภาษณ์กลุ่มที่กล่าวถึงข้อเสนอแนะในแต่ละด้านทั้ง 12 ด้าน ซึ่งน่าจะมีประโยชน์เป็นอย่างมากในการแก้ปัญหาความไม่สงบที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน (ควรศึกษาข้อเสนอแนะในบทที่ 4 ผลการวิจัย)

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับเยาวชนมุสลิมในกรอบประเด็นอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป เช่น

- ความต้องการที่แท้จริงของเยาวชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- แนวทางในการพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืนและการมีงานทำที่มั่นคงของเยาวชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- เยาวชนมุสลิมกับการอพยพแรงงาน ไปยังประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์
- ปัจจัยที่ส่งผลให้เยาวชนมุสลิมไปศึกษาในระดับการศึกษาพื้นฐานในประเทศมาเลเซีย
- อิทธิพลของการเพื่อนต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนในปัจจุบัน

เป็นต้น

- 3) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายออกนอกพื้นที่ของข้าราชการครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - การประเมินความสำเร็จในการนำนโยบายของรัฐมาแก้ปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - ทัศนคติของประเทศเพื่อนบ้านต่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาประเทศมาเลเซีย
 - การศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของข้าราชการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - ความยุติธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - สาเหตุปัจจัยและแนวทางการแก้ไขปัญหาราชการถูกลอบทำร้ายร่างกาย
 - ข้าราชการในอุดมคติของชาวไทยมุสลิม
 - แนวทางการบริหารการปกครองที่มีประสิทธิภาพสำหรับพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - รูปแบบและการบริหารจัดการการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศมาเลเซียเพื่อการประยุกต์ใช้และพัฒนาการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป็นต้น